

Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyon ve Beklenti Düzeylerinin Akademik Başarılarına Etkisi

İbrahim AKSU¹
Mehmet TURSUN²

Öz

Bu araştırmanın amacı, yükseköğretimde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, ders motivasyonu ile mesleki beklentilerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde bir etkisinin olup olmadığını belirlemesidir. Araştırmada öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeyleri ile ilgili veriler anket yöntemiyle toplanmış, akademik başarı puanları olarak ise genel muhasebe dersinden aldıkları sınav notları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda motivasyon ve mesleki beklenti düzeyinin akademik başarı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin yükseköğretimde muhasebe eğitimine başlamadan önce motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin tespit edilerek eksikliklerin giderilmesi, öğrencilerin akademik ders başarısının yükseltilmesinde önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Motivasyon, Mesleki Beklenti.

The Effect of Motivation and Expectation Levels of Accounting Students on Their Academic Achievement

Abstract

The purpose of this research is to determine whether the course motivation and professional expectations of students receiving accounting education have an effect on the academic achievement of these students. In the research, the motivation and expectation levels of the students were gathered by the questionnaire method and the academic achievement scores were taken from the general accounting course exam grades. As a result of the research, it has been determined that the level of motivation and professional expectation has an important effect on the academic achievement. According to these results, eliminating the deficiencies by determining the motivation and professional expectation levels of the students before the beginning of the accounting education in the higher education gives as an important factor in increasing the academic lecture success of the students.

Keywords: Academic Achievement, Motivation, Expectation.

1. Giriş

Ülkemizde ortaöğretimi tamamlayan öğrencilerin büyük bir kısmı üniversitelere yerleşebilmektedir. Üniversite sürecinde öğrenciler birçok zorlu aşamadan geçerek mezun olabilmektedirler. Üniversite sürecinde öğrencilerin ders motivasyonu ve mesleki beklenti düzeyleri, öğrencilerin akademik başarılarında önemli bir yer tutmaktadır. Yükseköğretimde

¹ İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Öğretim Üyesi, ibrahim.aksu@inonu.edu.tr

² Adıyaman Üniversitesi Kahta MYO, Öğretim Görevlisi, mtursun@adiyaman.edu.tr

kalitenin sağlanması için önemli noktalardan birisi de öğrencilerin mesleki beklentilerine olabildiğince cevap verebilmektir. Bunun yapılabilmesi için öncelikle öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Araştırma, Adıyaman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat bölümlerinde muhasebe dersi alan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin akademik başarılarına etki eden motivasyon ve mesleki beklenti faktörleri dikkate alınmıştır. Bu faktörler öğrencilerin akademik başarılarının ve öğrenim ortamının kalitesinin belirlenmesinde önemli yer tutmaktadır. Özellikle öğrencilerin muhasebe eğitimi alma kararını verme sürecinde isteyerek mi yoksa istemeden mi karar verdikleri, muhasebe eğitiminin kendileri için ne anlam ifade ettiği ve muhasebe mesleğinden beklentileri araştırılmış ve bunun akademik başarı üzerinde etkisinin olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırmaya konu olan motivasyon faktörü için iki durumdan bahsedilebilir. Birincisi, muhasebe eğitiminin kalitesini artırma gerekliliğinin ortaya çıkmasıyla muhasebe eğitiminde değişim tartışması başlamış ve muhasebe eğitimi alan öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarını inceleyen, yükseköğrenim ortamının bu yaklaşımlar üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar giderek artmasına rağmen, çok az araştırma, motivasyon gibi öğrenme yaklaşımlarının önceliklerini incelemiştir. İkincisi, son yıllarda yükseköğretime daha geniş çaplı erişim ve daha fazla katılım imkanının olması, öğrencilerin yükseköğrenime uyum sağlama ve eğitimlerini tamamlama becerilerine ilişkin kaygılarını artırmıştır. Öğrencilerin yükseköğrenime girme motivasyonları gibi faktörlerin incelenmesiyle, muhasebe eğitimi veren eğitimcilerin, öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklentilerinin, onların öğrenmelerini etkileyen ve nihayetinde yükseköğrenim içindeki akademik başarılarını arttıran bir etken olduğunu anlamalarını sağlamıştır.

Ülkemizde üniversiteye yerleşme aşamasında öğrencilerin istedikleri bölümlere, bir başka ifadeyle motivasyon ve mesleki beklentilerini yüksek tutacak bölümlere yönlendirilmesi öğrencilerin üniversite eğitimindeki başarısını arttıracak bir gerçektir. Ancak ülkemizde öğrencilerin tercihleri üzerinde etkili olan kişilerin (aile, öğretmen v.b.), öğrencilerin ilgi ve isteklerini dikkate almadan iş imkanları doğrultusunda öğrencileri yönlendirmelerinden dolayı bu duruma yeterince dikkat edildiği söylenemez. Bu nedenle yaptığımız çalışmanın öğrencilerin motivasyon ve beklentilerinin, onların akademik başarıları üzerinde ne derece etkili olduğunu ortaya koymak açısından önemlidir.

Çalışma; çalışmayı çevreleyen literatür taraması, veri toplama detayları ve bulgular şeklinde oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular gelecekteki araştırmalara ışık tutacak şekilde değerlendirilmiş ve sunulmuştur.

2. Literatür Taraması

Literatür incelendiğinde yükseköğretim aşamasında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklentileri ile ilgili çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar genel olarak öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin tespiti ile ilgilidir. Literatürde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin akademik başarıyla ilgisinin olduğu belirtilmiş olsa da, bu ilişkiyi ortaya koyan bilimsel çalışmalara rastlamak oldukça güçtür.

Küreselleşme ile birlikte neredeyse eş zamanlı olarak değişen işletme çevresi; bilgi kullanıcılarının ve bilgi ihtiyaçlarının da değişmesiyle, verilecek muhasebe eğitiminin de bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde değiştirilmesi bir zorunluluk haline dönüşmüştür (Bayazıtlı vd., 2015: 2). İşletme çevresindeki bu değişiklikler aynı zamanda muhasebe meslek mensuplarının hizmet kalitesini de olumsuz yönde etkilemiştir (Özdemir, 2014: 82). Küreselleşmenin etkisiyle işletmecilik dünyasında yaşanan bu hızlı değişimler, araştırmacıları muhasebe eğitiminde reform arayışına yönlendirmiştir.

1980'lerden beri, muhasebe eğitimi için reform gerekliliğini vurgulayan çeşitli raporlar yayınlanmıştır (American Accounting Association Committee on the Future Structure, Content and cope of Accounting Education (Bedford Committee)), 1986; Accounting Education Change Commission (AECC), 1990; Mathews, 1990; Albrecht ve Sack, 2000). Bu raporlar, günümüzün küresel dinamik iş ortamında etkin bir şekilde çalışabilmek için gerekli bilgi, beceri ve niteliklere sahip aktif ve bağımsız öğrenenler olan mezunların yetiştirilmesi için muhasebe programlarına duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Bu raporlarda bahsedilen niteliklere sahip mezunlar yetiştirebilmek için verilecek muhasebe eğitimi, öğrenciler tarafından yaygın olarak benimsenen yüzeysel öğrenme yaklaşımlarının aksine, öğrenmeye yönelik derin yaklaşımları içermesi gerekmektedir (Beattie vd., 1997: 1-12).

Literatürde yer alan birçok araştırmaya göre; öğrencilerin daha dinamik öğrenim ortamlarından ve önceki öğrenme deneyimleri dahil olmak üzere bir dizi kişisel faktörden etkilendikleri belirlenmiştir. Bu faktörlerin başında motivasyon ve mesleki beklenti gelmektedir.

Öğrenciler yükseköğrenime devam ederken çeşitli faktörlerle derse motive olurlar. Bu faktörler, insanların neden ve niçin öğrendiklerini, nelerden nasıl ilham aldıklarının kaynağını oluşturmaktadır (Pintrich ve Schunk, 1996). Motivasyon genellikle içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olarak sınıflandırılır (Stage ve Williams, 1990: 518; Pintrich, Marx, ve Boyle, 1993: 176). Öğrenmeye yönelik içsel motivasyon, kişinin öğrenmeyi arzuladığı ve bireyin kendi içinde bir amaca sahip olduğu ve bireyin benlik ve amaç duygusuyla uyumlu olduğu şeklinde tanımlanır (Donald, 1999; Fazey ve Fazey, 2001). Bu türden motive olmuş öğrenciler, öğrenme faaliyetine devam ederken merak, ilgi, istek ve eğlenceyi, öğrenme faaliyeti sürecine dahil ederler. Ayrıca içsel motivasyona sahip öğrenci, kendi entelektüel gelişimine ve kişisel hedeflerine ulaşmak için çaba gösterir (Lepper, 1998; Paulsen ve Gentry, 1995). Daha önce yapılan araştırmalarda yer alan bazı başarılı muhasebe programı öğrencilerinin, çalışmalarının başlangıcında oldukça motive oldukları tespit edilmiştir (Byrne ve Flood, 2005: 111-124). Bu öğrenciler daha çok kariyer odaklı çalışsalar da, entelektüel olarak kendilerini geliştirme isteğini de taşıdıkları tespit edilmiştir. Dahası, bu öğrencilerin hedeflerine uyan ve zevk aldıkları bir konu olduğunu düşündükleri için muhasebe alanında bir kariyer seçtikleri tespit edilmiştir. Muhasebe eğitiminde başarılı olan bu öğrencilerin sahip oldukları içsel motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin kariyerlerine olumlu katkı yaptığı bilinmektedir.

İçsel motivasyonun aksine, dışsal motivasyona sahip öğrenciler, yalnızca bir ödülü kazanmak ya da herhangi bir cezadan kaçınmak gibi dışsal bir hedefe ulaşmak için öğrenmeye çalışırlar (Donald, 1999: 30). İçsel motivasyon, öğrenmeye derin yaklaşımlar getirme olasılığının daha yüksek olması nedeniyle daha caziptir (Paulsen ve Gentry, 1995; Donald, 1999). Ayrıca dışsal motivasyondan çok içsel motivasyon düzeyi yüksek olan öğrenciler daha iyi performans gösterirler ve yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine devam etme olasılıkları dışsal motivasyona sahip öğrencilerden daha yüksektir (Lumsden, 1994; Kohn, 1993; Lumsden, 1994; Kohn, 1993). İçsel motivasyona sahip öğrenciler aynı zamanda orta derecede zorlu olan görevleri tercih ederken, dışsal olarak yönlendirilmiş öğrenciler zorluk derecesi düşük olan görevlere yönelirler ve hedeflerine ulaşmak için gereken çabanın asgarisini gösterme eğilimindedirler (Lumsden, 1994). Ancak, bazı öğrenciler başarılı olacaklarsa, etkili bir şekilde dengelemeleri gereken içsel ve dışsal faktörlerin bir karışımı ile motive olurlar (Pintrich ve Garcia, 1991).

3. Araştırma Metodolojisi

Araştırmanın metodolojisi kapsamında; araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın kapsamı ve sınırları ile araştırmanın yöntemi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; Adıyaman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisini ölçmektir. Bu çalışma ile ilgili geliştirilen hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

Hipotez 1. Okuduğu bölümü isteyerek seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile okuduğu bölümü istemeden seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri arasında fark vardır. (H1₁)

Hipotez 2. Okuduğu bölümü isteyerek seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri ile okuduğu bölümü istemeden seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri arasında fark vardır. (H2₁)

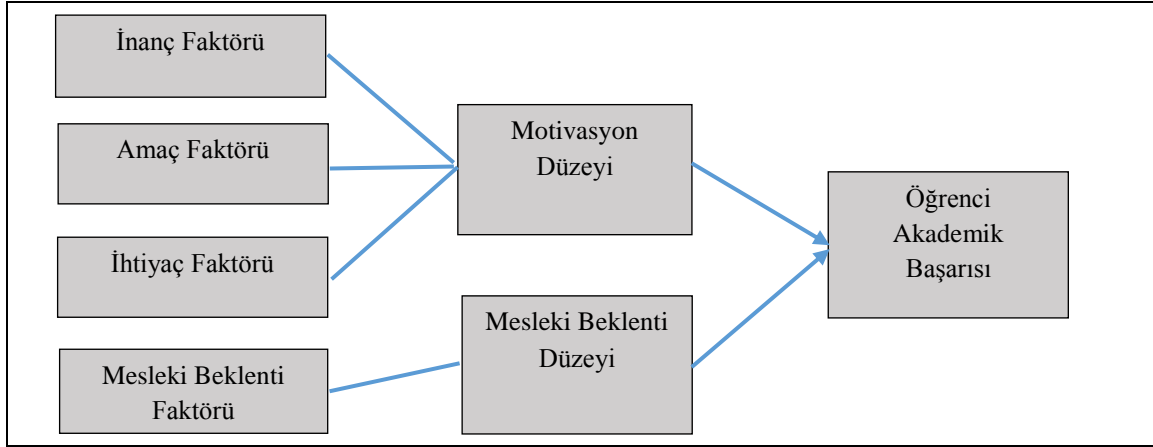
Hipotez 3. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi vardır. (H3₁)

Hipotez 4. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin mesleki beklenti düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi vardır. (H4₁)

Hipotez 5. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi vardır. (H5₁)

Bu çalışmada, Adıyaman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat Bölümleri'nde Genel Muhasebe dersi alan öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeyleri tespit edilmiş ve motivasyon ve beklenti düzeylerinin öğrencilerin ders başarı puanları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Araştırma amacına yönelik belirlenen hipotezler doğrultusunda oluşturulan model şu şekildedir:

Şekil 1: Motivasyon ve Beklenti Düzeyi ile Akademik Başarı Arasındaki İlişkiye İlişkin Araştırma Modeli.

Araştırma kapsamında ilk olarak; okudukları bölümü isteyerek seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile istemeden seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilecektir. Sonrasında okudukları bölümü isteyerek seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri ile istemeden seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilecektir. Bir sonraki aşamada ise öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin ders başarısı üzerindeki birleşik etkisi incelenecektir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Yükseköğretimde muhasebe eğitimi verilirken bir yandan sektörün ihtiyaçları göz önünde tutulurken diğer yandan öğrencilerin bu mesleğe motive edilmesi gerekmektedir. Ülkemizde birçok öğrenci hedefsiz ve amaçsız bir şekilde üniversiteye başlamaktadır. Bunun akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediği değerlendirilmektedir. Bu çalışma ile motive olan ve mesleki beklentisi yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olup olmadığı test edilmektedir. Üniversitelerin öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler hakkında bilgi sahibi olması, verilecek eğitimin kalitesini artırma yönündeki faaliyetler için bir veri sağlayacaktır. Ayrıca bu çalışma, öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak için öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerinin de yükseltilmesi gerektiğini ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları

Bu çalışmanın kapsamını Adıyaman üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Genel Muhasebe dersi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Her bir öğrenci için bir

anket formu kullanılmıştır. Araştırmada Byrne ve Flood tarafından geliştirilip 2005 yılında İrlanda'daki Dublin Üniversitesi Muhasebe ve Finans Bölümü öğrencileri üzerinde uygulanan anket forumundan faydalanılmıştır (Byrne ve Flood, 2005: 116-120). Anket soruları iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde, öğrencilerin genel demografik bilgileri ile ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeyleri ile ilgili sorular yer almaktadır. Çalışmada oluşturulan hipotezler doğrultusunda hazırlanan anket Adıyaman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde İşletme ve İktisat Bölümleri'nde okuyan ve Genel Muhasebe dersini alan tüm öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmanın amaçları öğrencilere açıklanmış ve toplanan bilgilerin ilgili çalışma dışında herhangi bir yerde kullanılmayacağı konusunda kendilerine güvence verilmiştir. Fakültenin İşletme ve İktisat Bölümleri'nde okuyan ve Genel Muhasebe dersi almakta olan 137 öğrenciden 124'ü anketi tamamlamış ve tamamlanan anketler araştırma için kabul edilmiştir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Yaptığımız araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunda 28 adet yargı ifadesi bulunmakta olup, 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizinde kullanılacak istatistiksel hipotez testleri; verinin yapısına ve ölçek türüne, dağılımın biçimine ve test edilecek hipoteze göre 'parametrik testler' ve 'parametrik olmayan testler' olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Parametrik testler; belirli bir hipotetik evren dağılımına ve bu dağılımı belirleyen ortalama, standart sapma gibi parametrelere dayalı algoritmalar içeren esnek olmayan yöntem ve tekniklerin ortak adıdır. Parametrik olmayan testler ise genellikle bir evren dağılımından bağımsız olarak, beklenen-gözlenen değer farkları, sıra ve sıra farkları gibi daha temel ve betimsel kestirimlere dayalı algoritmalar içeren esnek yöntem ve tekniklerdir. Parametrik testlerin istatistiksel gücü ve etki büyüklüğü, parametrik olmayan testlere göre daha yüksektir. (Buskirk vd., 2013: 106-142).

Verilerin dağılımlarının, aritmetik ortalama, mod, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları gibi istatistikler üzerinden incelenmesi, betimsel yöntemler olarak belirtilmektedir (Abbott, 2011). Bu kapsamda aritmetik ortalama, mod ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde 0'a yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölünmesi ile hesaplanan çarpıklık ve basıklık indekslerinin ± 2 sınırları içinde 0'a yakın olması normal dağılımın olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Bu kapsamda, normallik analizi yapılmış, motivasyon ve mesleki beklenti faktörlerinin çarpıklık basıklık (skewness and kurtosis) değerleri -1 ile +1 arasında dağıldığı gözlemlenmiş olduğundan, araştırma verilerimizin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Bu durumda verilerimizi parametrik testlere tabi tutmamızda herhangi bir sakınca görünmemektedir.

Motivasyonu etkileyen kişisel faktörleri dört başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar:

1. Uyarılma, 2. İnançlar, 3. Amaçlar, 4. İhtiyaçlardır (Öncü, 2004: 177). Motivasyon faktörleri arasında bulunan uyarılma faktörü daha çok dışsal motivasyon faktörleriyle ilgili iken, inançlar, amaçlar ve ihtiyaçlar faktörleri ise içsel motivasyon faktörleri arasında değerlendirilebilir. Çalışmamızda daha çok içsel motivasyona yönelik anket soruları üzerinde durulmuş ve bu doğrultuda anket soruları oluşturulmuştur.

Önceki çalışmalar ve ön uygulama sonuçlarına göre düzenlenen ölçme aracının deneme formu, ölçeğin yapı geçerliğinin; dolayısıyla alt boyutlarının belirlenmesi ve güvenilirlik düzeyinin tespit edilmesi için örneklem grubuna uygulanmıştır. Daha sonra anket sorularıyla toplanan veriler faktör analizine tabi tutulmuş ve anket sorularının 4 faktörde toplandığı tespit edilmiştir. Verilerle ilgili derinlemesine bir yorum yapabilmek için değişkenlerin tek tek uygunluklarına da bakmak gereklidir. 0,50'nin altında kalan KMO değerli ifadeler araştırmadan çıkarılmalı ve faktör analizine o şekilde devam edilmelidir (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010, s. 95-104). Buna göre; anket sorularından 3 tanesinin (11, 25 ve 26 numaralı sorular) faktör yükleri 0,5 ten küçük olduğu için anketten çıkarılmıştır.

Tablo 1: Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyon ve Beklenti Ölçeğindeki Maddelerin Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi Yöntemine Göre Faktör Yükleri

Faktör 1 (İnançlar Faktörü)		Faktör 2 (Amaçlar Faktörü)		Faktör 3 (İhtiyaçlar Faktörü)		Faktör 4 (Beklentiler Faktörü)	
Soru No	Faktör Yük Değeri	Soru No	Faktör Yük Değeri	Soru No	Faktör Yük Değeri	Soru No	Faktör Yük Değeri
1	0,768	7	0,601	12	0,700	18	0,614
2	0,713	8	0,587	13	0,592	19	0,697
3	0,655	9	0,621	14	0,789	20	0,694
4	0,528	10	0,628	15	0,566	21	0,600
5	0,778			16	0,689	22	0,551
6	0,763			17	0,689	23	0,551
						24	0,540
						27	0,643
						28	0,575
Açıklanan Varyans(%)	17,778	12,128		17,740		16,024	
Toplam Açıklanan Varyans(%)						63,671	

Ölçeğin güvenilirliğinin tespiti Cronbach Alpha katsayısıyla hesaplanmıştır. Cronbach Alpha katsayısı, ölçekte yer alan maddelerin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır. Hesaplanan bu katsayı için genel kabul en az 0,70 olmasıdır (Ercan ve Kan, 2004: 213).

Tablo 2’ de belirtildiği gibi yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda, tüm ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının 0,733 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç 0,70’ten büyük olduğu için ölçeği kabul edilebilir.

Tablo 2: Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyon ve Beklenti Ölçeğindeki Güvenirlik Katsayısı

Güvenirlik	
Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
0.733	34

Ölçme aracının her alt boyutu için iç tutarlılık katsayıları da incelenmiştir. Tablo 3’ te belirtildiği gibi yapılan bu analizler sonunda alt faktörlerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,871 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuç 0,70’ten büyük olduğu için ölçeği kabul etmekte herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Tablo 3: Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyon ve Beklenti Ölçeğindeki Alt Faktörlerin Güvenirlik Katsayısı

Güvenirlik	
Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
0,871	4

Yukarıdaki analizlerden sonra araştırma verileri, araştırmanın hipotezleri göz önünde bulundurularak frekans, bağımsız gruplar arası t testi ve regresyon analizine tabi tutulmuştur.

4. Bulgular

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplara ilişkin değerlendirmeler tabloların altında yer almaktadır. Uyguladığımız ankette öncelikle tanımlayıcı istatistiklere daha sonra ise araştırmamızın temelini oluşturan öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyet

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Kadın	80	64,5
Erkek	44	35,5
Toplam	124	100,0

Anketin uygulandığı öğrenci sayısı 124 olup bunların %65,5'ini kadınlar, %35,5'ini ise erkekler oluşturmaktadır. Anket sadece genel muhasebe dersini ilk defa alan öğrencileri kapsamakta olup ana kütleinin tamamı olan 137 öğrenciye uygulanmış, anketi tamamlayan 124 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerden kız öğrencilerin oranının erkek öğrencilerin yaklaşık 2 katını oluşturması dikkat çekicidir.

Tablo 5: Okuduğu Bölüm

	Frekans(n)	Yüzde(%)
İşletme	61	49,2
İktisat	63	50,8
Toplam	124	100,0

Araştırmaya katılan 124 öğrencinin %49,2'si İşletme Bölümü'nde, %50,8'i ise İktisat Bölümü'nde Muhasebe eğitimi almaktadır. Bu durum, her iki bölümde neredeyse eşit sayıda öğrencinin muhasebe eğitimi aldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 6: Okuduğu Bölümü İsteyerek Seçme Durumu

	Frekans(n)	Yüzde(%)
Evet	56	45,2
Hayır	68	54,8
Toplam	124	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %45,2'si okuduğu bölümü isteyerek tercih edip yerleştiğini, % 54,8'inin ise okuduğu bölümü istemeden tercih etmek zorunda kaldığını belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeyleri ile yakından ilgili olduğu için önem arz etmektedir. İstemediği bir bölümde okuyan öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeyleri, bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilere göre daha düşük kalmaktadır. Ayrıca araştırma hipotezlerimizden "Hipotez 1 ve Hipotez 2" bu bölüm ile ilgilidir. Hipotezlerimizi ayrı ayrı ele alacak olursak;

Hipotez 1. Okuduğu bölümü isteyerek seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile okuduğu bölümü istemeden seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 7: Motivasyon Faktörü Bağımsız t Testi İstatistik Bilgileri

Bölümünüzü isteyerek mi seçtiniz?	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	P Sig. (2-tailed)
Evet	56	3,5635	0,71262	0,09523	0,008
Hayır	68	3,2194	0,69220	0,08394	

Tablo 7'de görüldüğü gibi bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin motivasyon düzeyi ortalaması 3,5635, bölümünü istemeden seçen öğrencilerin motivasyon düzeyi ortalaması 3,2194 olarak tespit edilmiştir. Okuduğu bölüme isteyerek yerleşen öğrencilerin motivasyon düzeyi ortalaması okuduğu bölümü istemeden seçen öğrencilerin motivasyon düzeyi ortalamasından yüksek çıkmıştır. Bağımsız gruplar arası t testi sonuçları incelendiğinde

bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile bölümünü istemeden seçen öğrencilerin motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,008<0,05$). Bu durumda “Hipotez 1” kabul edilmiştir.

Hipotez 2. Okuduğu bölümü isteyerek seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri ile okuduğu bölümü istemeden seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 8: Mesleki Beklenti Faktörü Bağımsız t Testi İstatistik Bilgileri

Bölümünüzü isteyerek mi seçtiniz?	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	P Sig. (2-tailed)
Evet	56	3,7143	0,70873	0,09471	0,000
Hayır	68	3,0114	0,91828	0,11136	

Tablo 8’de de görüldüğü gibi bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyi ortalaması 3,7143, bölümünü istemeden seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyi ortalaması 3,0114 olarak tespit edilmiştir. Okuduğu bölüme isteyerek yerleşen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyi ortalaması okuduğu bölümü istemeden seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyi ortalamasından yüksek çıkmıştır. Bağımsız gruplar arası t testi sonuçları incelendiğinde bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri ile bölümünü istemeden seçen öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır ($p=0,000<0,05$). Bu durumda “Hipotez 2” kabul edilmiştir.

Araştırmamızın ana amaçlarından birisi olan Hipotez 3’e baktığımızda;

Hipotez 3. “Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi vardır.” şeklindeydi. Hipotezimizi test etmek için regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile akademik başarıları arasında ($R= 0,523$) orta düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Bu ilişki düzeyine göre öğrencilerin motivasyon düzeyleri öğrencilerin akademik başarıları üzerinde yaklaşık %27 oranında etkiye sahiptir ($R^2=0,274$). Öğrencilerin akademik başarısını etkileyen çok sayıda faktörün olduğu düşünüldüğünde bu oran dikkate değer bulunmaktadır. Bu durumda; “Hipotez 3” kabul edilmiştir.

Tablo 9: Motivasyon Düzeyinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata	F	P (Sig.)
,523	,274	,268	15,09902	45,994	,000

Bağımlı Değişken: Akademik Başarı Notu; **Bağımsız Değişken:** Motivasyon Faktörü

Araştırmamızın bir diğer hipotezi olan, Hipotez 4'ü incelediğimizde;

Hipotez 4. “Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin mesleki beklenti düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi vardır.” şeklindeydi. Hipotezimizi test etmek için regresyon analizi uygulanmış olup analiz sonuçları şöyledir: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında ($R=0,475$) orta düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Bu ilişki düzeyine göre öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri öğrencilerin akademik başarıları üzerinde yaklaşık %23'lük bir etkiye sahiptir ($R^2=0,226$). Bu oran öğrencilerin ders başarısı üzerinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu durumda; “Hipotez 4” kabul edilmiştir.

Tablo 10: Mesleki Beklenti Düzeyinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata	F	P (Sig.)
.475	.226	.219	15.59089	35.561	.000

Bağımlı Değişken: Akademik Başarı Notu; **Bağımsız Değişken:** Mesleki Beklenti Faktörü

Araştırmamızın bir diğer hipotezi olan, Hipotez 5'te ise öğrencilerin motivasyon düzeyleri değişkeni ile mesleki beklenti düzeyleri değişkeninin birlikte öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Hipotez 5. “Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi vardır.” şeklindeydi. Hipotezimizi test etmek için regresyon analizi uygulanmış olup analiz sonuçları şöyledir: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeyleri ile öğrencilerin akademik başarıları arasında ($R= 0,537$) orta düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Bu ilişki düzeyine göre öğrencilerin mesleki beklenti düzeyleri öğrencilerin akademik başarıları üzerinde yaklaşık %29'lük bir etkiye sahiptir ($R^2=0,289$). Bu oran motivasyon ve mesleki beklenti düzeyi faktörlerinin öğrencilerin ders başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumda; “Hipotez 5” kabul edilmiştir.

Tablo 11: Motivasyon ve Mesleki Beklenti Düzeyinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata	F	P (Sig.)
.537	.289	.277	15,00439	24,560	.000

Bağımlı Değişken: Akademik Başarı Notu; **Bağımsız Değişken:** Motivasyon ve Mesleki Beklenti Faktörü

5. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde bilginin hızının ve gücünün giderek arttığı bilinen bir gerçektir. Üniversiteler bilgi üreten ve bu bilgiyi ilgililere sunan kurumların başında gelmektedir. Bilgi üretiminin en kritik kurumlarından olan üniversitelerin sundukları bilgiyi eksiksiz olarak yerine getirmeleri gerekmektedir. Üniversitelerin bilgi sundukları en önemli topluluk ise öğrencilerdir. Çeşitli zorlu süreçlerden geçerek yükseköğretime başlamış öğrencilerin beklentileri büyük olmaktadır. Bu beklentilerin karşılanmaması öğrencilerin motivasyonunu ve dolayısıyla akademik başarılarını önemli ölçüde düşürmektedir. Bu problemlerin yaşanmaması için öncelikle yapılması gereken mevcut durumun tespit edilmesidir. Üniversiteye başlamış öğrencilerin isteyerek mi bölüme geldiğinin yoksa istemeden bölümü tercih etmek zorunda mı kaldığının bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin motivasyon düzeylerinin ve mesleki beklentilerinin tespit edilmesi daha kaliteli bir eğitimin verilmesi için önemlidir. Yaptığımız çalışmada muhasebe eğitimi alan öğrencilerin bölümlerini isteyerek mi yoksa istemeden mi tercih ettikleri tespit edilmiştir. Daha sonra öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeyleri belirlenerek, motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin öğrencilerin akademik başarısını ne oranda etkilediği belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda İşletme ve İktisat Bölümü'nde okuyan öğrencilerin büyük bir kısmının (%64,5) kadınlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaklaşık %45'i bölümünü isteyerek tercih etmiş kalan kısmı ise bölümünü istemeden tercih ettiğini belirtmiştir. Bu durum motivasyon ve beklenti düzeyini doğrudan etkilemektedir. Nitekim bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeyleri ile bölümünü istemeden seçen öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu ortaya çıkmıştır. Tercih aşamasında öğrencilerin istemediği bir bölüme yönlendirilmesi, öğrencilerin akademik başarısızlığının ana kaynaklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin motivasyon ve mesleki beklenti düzeyleri ile akademik başarıları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin olması, öğrencilerin motivasyon ve beklentilerinin dikkate alınması gerektiğini ortaya koyan önemli bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, motivasyon ve mesleki beklenti düzeyinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde yaklaşık %29 oranında bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu oran yüzbinlerce öğrencinin birbiriyle yarıştığı bir ortamda küçümsenemeyecek bir orandır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular ışığında yükseköğretim kurumlarının öğrencilerin başarılarını arttırmaları için öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerini dikkate alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerini yükseltecek ders dışı bazı etkinliklerin yapılması zorunlu bir hal almaktadır.

Öğrencilerin yükseköğretime geçiş esnasında bölüm tercihlerini ilgi ve isteklerine göre seçmelerinin, onların yükseköğrenim sürecinde akademik başarılarını yükselteceğini bilmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin bölüm tercihleri üzerinde etkili olan kişilerin, motivasyon ve mesleki beklenti düzeyi ile akademik başarı arasındaki bu ilişkiyi göz önünde tutmaları yerinde olacaktır.

Gerek devlet üniversitelerinin gerek ise vakıf üniversitelerinin öğrenci seçiminde, öğrencilerin akademik başarıları ve yaptıkları sınavların yanında onların motivasyon ve beklenti düzeylerini de belirlemeleri ve öğrenci kabulünde göz önünde tutmaları, verdikleri eğitimin kalitesini yükseltecek ve daha başarılı mezunlar yetiştirmelerinin önünü açacaktır.

Kaynakça

- ABBOTT, M. L. (2011). Understanding educational statistics using Microsoft Excel and SPSS. United States: John Wiley & Sons.
- Accounting Education Change Commission (AECC). (1990). Objectives of education for accountants: position statement number one. *Issues in Accounting Education*, 5(2), 307-312.
- ALBRECHT, W. S., & SACK, R. J. (2000). Accounting education: charting the course through a perilous future. Sarasota: American Accounting Association.
- American Accounting Association Committee on the Future Structure, Content and Scope of Accounting Education (Bedford Committee). (1986). Future accounting education: preparing for the expanded profession., *Issues in Accounting Education*(1), 168-195.
- BAXTER, A., & HATT, S. (2000). Everything must go! Clearing and first year performance. *Journal of Further and Higher Education*, 24(1), 302-306.
- BAYAZITLI, E.; ÖZDEMİR, F. S.; ENSARİ ALPAY, E. (2015). Finansal Raporlamada Standardizasyon ve Muhasebe Meslek Mensuplarını Zorlayan Öğrenme Sürecinin Bilinçli Yetkinlik Öğrenme Modeli Temelinde İrdelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 1-31.
- BEATTIE, V.; COLLINS, B.; MCINNES, B. (1997). Deep and surface learning: a simple or simplistic dichotomy? *Accounting Education: An International Journal*, 6(1), 1-12.
- BİGGS, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*(32), 347-364.
- BUSKİRK, T. D.; WILLOUGHBY, L. M.; TOMAZİC, T. J. (2013). Nonparametric statistical techniques. T. D. Little içinde, *The Oxford handbook of quantitative methods: Volume 2 – Statistical analysis* (s. 106-142). United States: Oxford University Press.
- BYRME, M. ve FLOOD, B. (2005). A study of accounting students' motives, expectations and preparedness for higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 29(12), 111-124.
- DONALD, J. (1999). Motivation for higher-order learning. *New Directions for Teaching and Learning*, 78(2), 27-35.

- ERCAN, İ. ve KAN, İ. (2004). Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30(3), 211-216.
- FAZEY, D. ve FAZEY, J. (2001). The potential for autonomy in learning: perceptions of competence motivation and locus of control in first-year undergraduate students. *Studies in Higher Education*, 26(3), 345-361.
- HAİR, J. J.; BLACK, W. C.; BABİN, B. J., ANDERSON, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis Seventh Edition*. Prentice Hall.
- KOH, M. Y.; KOH, H. C. (1999). The determinants of performance in an accountancy degree program. *Accounting Education: An International Journal*, 8(1), 13-29.
- KOHN, A. (1993). *Punished by rewards: the trouble with gold stars, incentives plans, A's, praise, and other bribes*. Boston: MA, Houghton Mifflin.
- LEPPER, M. (1998). Motivational considerations in the study of instruction. *Cognition and Instruction*, 5(4), 289-309.
- LUMSDEN, L. (1994). *Student motivation to learn* (Eugene, OR, ERIC Clearinghouse on Educational Management).
- MATHEWS, R. (1990). *Accounting in higher education: report of the review of the accounting discipline in higher education*. Canberra : Australian Government Publishing Services.
- MATHEWS, N. ve MULKEEN, S. (2002). *Staying the course? A study of student retention: UCD entrants 1999–2001*. Dublin: University College Dublin.
- ÖNCÜ, H. (2004). *Motivasyon*. L. Küçükahmet içinde, *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- ÖZDEMİR, F. S. (2014, Ocak). Finansal Raporlama Standartlarını Öğrenme Sürecinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Durumları: Samsun'da Ampirik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 81-107.
- PAULSEN, M. ve GENTRY, J. (1995). Motivation, learning strategies, and academic performance: a study of the college finance classroom. *Financial Practice and Education*, 5(1), 78-90.
- PİNTRİCH, P. ve GARCÍA, T. (1991). Student goal orientation and self-regulation in the college classroom. M. Maehr , & P. Pintrich içinde, *Advances in motivation and achievement: motivation enhancing environments*. Greenwich: CT, JAI Press.
- PİNTRİCH, P. ve SCHUNK, D. (1996). *Motivation in education: theory, research, and application*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall Inc.
- PİNTRİCH, P.; MARX, R.; BOYLE, R. (1993). Beyond cold conceptual change: the role of motivational beliefs and classroom contextual factors in the process of conceptual change. *Review of Educational Research*, 63(2), 167-199.
- STAGE, F. ve WILLIAMS, P. (1990). Students' motivations and changes in motivation during the first year of college. *Journal of College Student Development*(31), 516-522.
- TABACHNICH, B. G. ve FIDELL, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (Sixth edition)*. United States: Pearson Education.
- ZELLER, R. A. (1988). Validity. J. P. Keeves içinde, *Education Research, Methodology, and Measurement an International Handbook*. (s. 322-330). Headington Hill Hall: Oxford: Pergamon Press PLC.